

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-19-162>

УДК 336.02:339.922(477+061.1ЄС)

Фінансова політика України в умовах євроінтеграційних процесів

Курило О.В.

кандидат економічних наук, доцент,
старший науковий співробітник
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана

У статті досліджено проблеми та напрями фінансової політики України в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів. Фінансова євроінтеграційна політика України є важливою підсистемою глобального фінансового простору. Процес інтеграції фінансової політики України в міжнародні фінансові інституції передбачає вжиття певних заходів щодо її гармонізації та уніфікації згідно з міжнародними вимогами. Приділено увагу проблемам розвитку бюджетної та податкової політики в сучасних умовах економічної та політичної нестабільності. Проаналізовано основні напрями державної політики щодо оздоровлення фінансової системи України. Запропоновано заходи трансформації фінансової системи. Розглянуто перспективи розвитку бюджетної, податкової та кредитно-грошової політики України на сучасному етапі.

Ключові слова: євроінтеграційні процеси, фінансова система, фінансова політика, бюджетна політика, бюджетний дефіцит, державний борг.

Курило Е.В. ФИНАНСОВАЯ ПОЛИТИКА УКРАИНЫ В УСЛОВИЯХ ИНТЕГРАЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ

В статье исследованы проблемы и направления финансовой политики Украины в условиях углубления евроинтеграционных процессов. Финансовая евроинтеграционная политика Украины является важной подсистемой глобального финансового пространства. Процесс интеграции финансовой политики Украины в международные финансовые институты предусматривает принятие определенных мер по ее гармонизации и унификации в соответствии с международными требованиями. Уделено внимание проблемам развития бюджетной и налоговой политики в современных условиях экономической и политической нестабильности. Проанализированы основные направления государственной политики по оздоровлению финансовой системы Украины. Предложены меры трансформации финансовой системы. Рассмотрены перспективы развития бюджетной, налоговой и кредитно-денежной политики Украины на современном этапе.

Ключевые слова: евроинтеграционные процессы, финансовая система, финансовая политика, бюджетная политика, бюджетный дефицит, государственный долг.

Kurylo O.V. THE FINANCIAL POLICY OF UKRAINE IN THE CONDITIONS OF EUROPEAN INTEGRATION PROCESSES

The article deals with the problems and directions of financial policy of Ukraine in conditions of deepening of European integration processes. Ukraine's financial integration policy is an important subsystem of the global financial space. The process of integrating Ukraine's financial policy into international financial institutions involves the implementation of certain measures to harmonize and harmonize it in accordance with international requirements. The article focuses on the problems of fiscal and fiscal policy development in the current conditions of economic and political instability. The article analyzes the main directions of the state policy on the improvement of the financial system of Ukraine. Proposed measures to transform the financial system. The prospects of development of fiscal, tax and monetary policy of Ukraine at the present stage are considered.

Keywords: integration processes, financial system, financial politics, budget politics, budget deficit, state debt.

Постановка проблеми у загальному вигляді. На сучасному етапі розвитку економіки України передбачається втілення програми соціально-економічного розвитку політики інтеграційних процесів. Метою інтеграційних процесів у фінансовій політиці України є співробітництво з різними міжнародними організаціями та фінансовими інституціями. Україна перебуває на важливому

етапі пошуку свого місця в новій системі міжнародної спільноти, побудови нових відносин з європейськими структурами.

В розвитку інтеграції України у світовий економічний простір важливу роль відіграє її співпраця з такими міжнародними організаціями, як Європейський Союз, Митний союз, СОТ, ООН, та такими фінансовими інституціями, як МВФ та Світовий банк. Важливою

метою фінансової інтеграції України є розроблення заходів сприяння адаптації українського фінансового законодавства до вимог європейського та світового ринків. Крім того, фінансова політика України має враховувати зовнішні та внутрішні фактори розвитку в сучасних умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Нова модель управління фінансами та фінансовою політикою в умовах євроінтеграційних процесів, створення нового фінансового глобального простору розглядаються в наукових роботах українських вчених, таких як В.М. Федосов, С.І. Юрій, В.М. Опарін, О.Р. Романенко, А.С. Гальчинський, Л.А. Гордієнко, Т.І. Єфименко, Я.П. Квач, В.П. Кудряшова, І.О. Луніна, О.О. Молдован, А.М. Соколовська, А.С. Філіпенко.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є аналіз фінансової політики України в умовах євроінтеграційних процесів як важливої підсистеми глобального фінансового простору, розкриття основних проблем розвитку бюджетної та податкової політики в умовах економічної та політичної нестабільності, аналіз перспектив впровадження нової моделі регулювання економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Трансформаційні процеси у фінансовій політиці України почалися з прийняття євроінтеграційного курсу в економічній політиці загалом. Розвиток інтеграційних процесів в Європі відіграє суттєву роль у фінансовому просторі. Грошово-кредитна та бюджетно-податкова політика орієнтована на подолання кризових явищ в економіці України та перспективи співпраці з європейським співтовариством, а також розроблення напрямів стимулювання інвестицій та залучення їх в економіку України. Розроблення та реалізація державної стратегії підвищення конкурентоспроможності національного виробництва в умовах європейської інтеграції потребують глибоких досліджень та практичного втілення цих результатів.

Задля здійснення економічних перетворень у фінансовій системі України українським урядом прийнято низку важливих рішень, зокрема щодо напрямів бюджетної політики на 2018–2020 роки. Основні напрями бюджетної політики на 2018–2020 роки ґрунтуються на положеннях Програми діяльності Кабінету Міністрів України, Коаліційної угоди, Середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року, Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», програм співпраці з міжнародними фінансовими організаціями.

З огляду на досягнення макроекономічної стабільності у 2015–2017 роках та перші ознаки зростання валового внутрішнього продукту в Україні вперше запроваджується середньострокове бюджетування на три роки. Перехід до середньострокового бюджетування передбачає посилення бюджетної дисципліни та запровадження ефективного механізму управління бюджетними коштами. Це сприятиме забезпеченню фінансової стабільності та зміцненню економічного зростання в середньостроковій перспективі. Цей документ визначає основним завданням бюджетної політики стабілізацію публічних фінансів шляхом поступового зменшення дефіциту державного бюджету та зниження державного боргу відносно валового внутрішнього продукту в умовах ризиків, викликаних різким зростанням виплат за зовнішнім боргом найближчими роками та залежністю державного боргу від коливань валютного курсу.

Головними засадами, на яких базується бюджетна політика на 2018–2020 роки, є:

- створення сприятливого інвестиційного клімату та утримання макроекономічної стабільності, зокрема продовження фіскальної консолідації задля прискорення економічного зростання;
- здійснення реформи державного управління, децентралізації та трансформації державних фінансів;
- розвиток людського капіталу шляхом проведення реформ системи охорони здоров'я та освіти, надання державної соціальної підтримки;
- встановлення верховенства права, боротьба з корупцією шляхом підтримки ефективного функціонування інститутів боротьби з корупцією, забезпечення рівного доступу до правосуддя та ефективного захисту прав власності;
- забезпечення безпеки та оборони держави, зокрема захист її суверенітету та територіальної цілісності.

Для виконання поставлених завдань необхідно здійснити структурні трансформації в економіці, зокрема:

- підвищити результативність використання бюджетних коштів за рахунок посилення зв'язку бюджетних призначень зі стратегічними пріоритетами держави та оцінювання ефективності й доцільності видатків;
- провести реформу охорони здоров'я, яка ґрунтується на принципі фінансування послуги та гарантує населенню доступ до якісного медичного обслуговування;

- поглибити реформу освіти;
- створити справедливую систему соціального захисту через проведення пенсійної реформи, осучаснення пенсій, збільшення відповідальності та підзвітності в системі пільг задля забезпечення максимальної адресності, прозорості та наближеності надання відповідних соціальних послуг населенню;
- підвищити оплату праці робітників бюджетної сфери та приватного сектору, вжити заходів щодо детінізації заробітних плат;
- створити сприятливе бізнес-середовище для збільшення інвестицій в інновації, агробізнес та інші сектори, які продукують додану вартість в Україні, а також зростання малого та середнього бізнесу;
- інтегрувати економіки України та ЄС шляхом імплементації торговельних та економічних положень Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, зокрема положень щодо зони вільної торгівлі (DCFTA) [1].

Одним з пріоритетних напрямів державної податкової політики на 2018–2020 роки є забезпечення стабільності податкової системи, зокрема підвищення ефективності та полегшення податкового адміністрування з мінімізацією можливостей для зловживань.

Нова Бюджетна резолюція на 2018–2020 роки має бути першим кроком зміни підходів та відповідальності щодо формування бюджетної політики. Тим часом економічні експерти вбачають у діяльності Міністерства фінансів як позитивні, так і негативні сторони, серед яких слід назвати традиційне покриття дефіциту державного бюджету новими запозиченнями та нездатність відмовитись від податку на прибуток [2].

Важливим завданням фінансової політики держави є створення фінансового ринку, що буде основним механізмом перетворення нагромаджень в інвестиції, перерозподілу капіталу та забезпечення прозорості фінансових потоків. Для цього необхідно значно підвищити ефективність державної фінансової політики щодо розвитку ринку цінних паперів, товарного ринку, ринку колективних інвестицій, нагляду й контролю над інвестуванням пенсійних нагромаджень [3].

Крім того, не вирішеною проблемою фінансової сфери залишається високий рівень бюджетного дефіциту та державного боргу. В результаті збільшення боргових зобов'язань України значно збільшилася стаття видатків державного бюджету на обслуговування державного боргу. Збільшення бюджетних витрат на погашення боргових зобов'язань приво-

дить до подальшого зростання бюджетного дефіциту.

Іншим негативним чинником, що впливає на стан бюджетної та фінансової системи, є посилення інфляційних процесів в економіці, особливо у зв'язку з підвищенням заробітних плат і пенсій. Наприкінці 2017 року інфляція сягнула 13,7%, тобто була вищою за інфляційний орієнтир НБУ, що становив $8 \pm 2\%$. Згідно з прогнозами Світового банку у 2018 році інфляція в Україні становить 9,9%, у 2019 році буде спостерігатися сповільнення темпів інфляції до 7,3%, а у 2020 році – до 6,5%. Збільшення облікової ставки НБУ з 12,5% у травні 2017 року до 18% у вересні 2018 року сприяло утриманню рівня інфляції на рівні 9% [4].

Висновки з цього дослідження. Економічна й політична нестабільність в Україні здійснює негативний вплив на економічний стан держав, що інтегровані в європейське співтовариство. Основними недоліками економічної та фінансової політики України є повільність проведення економічних реформ, відсутність результатів внутрішніх соціально-економічних трансформацій, високий рівень корупції. За багатьма макроекономічними показниками Україна стоїть сьогодні набагато нижче того рівня, який потрібен для дотримання критеріїв членства в ЄС та партнерства. Ще однією проблемою вступу України в ЄС є недостатність кваліфікованих фахівців з питань євроінтеграції, тобто важливими напрямками підготовки України до вступу в ЄС мають стати підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації фахівців у сфері європейської інтеграції.

Розвитку України в євроінтеграційних структурах заважає також нестабільна політична обстановка. В рейтингу Світового банку щодо індексу політичної стабільності Україна опинилась на 182 місці, тобто увійшла до першої двадцятки найбільш нестабільних країн світу [5]. Введення в Україні воєнного стану також передбачає перехід країни на особливі умови функціонування. В цих умовах серйозною проблемою є необхідність збереження фінансової та економічної стабільності країни.

Головним результатом реформ у 2018–2020 роках має стати економічне зростання, яке базуватиметься на розширенні насамперед інвестиційного попиту, зміцненні конкурентоспроможності української економіки, підвищенні ефективності використання виробничих ресурсів та науково-технологічного потенціалу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про основні напрями бюджетної політики на 2018–2020 роки: Постанова Верховної Ради України. 2017. Ліга: закон. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/DH53300A.html.
2. Фінансова система України: «кроки вперед» і «топання на місці». Радіо Свобода. 2017. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/28927569.html>.
3. Овозна А.О., Клімова М.В. Проблеми і перспективи економічного розвитку України в умовах євроінтеграції. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2017. Вип. 3 (8). С. 30–32. URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/8_2017/07.pdf.
4. Світовий банк прогнозує уповільнення інфляції в Україні у 2019 році до 7,3%. РБК Україна. URL: <https://www.rbc.ua/ukr/news/vsemirnyu-bank-prognoziruet-zamedlenie-inflyatsii-1538655723.html>.
5. Economic Indicators for over 200 countries. The Global Economy. 2017. URL: https://www.theglobaleconomy.com/rankings/wb_political_stability.

REFERENCES:

1. Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy. Pro Osnovni napriamy biudzhethnoi polityky na 2018–2020 roky. (2017) [Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine. About the Main Directions of Budget Policy for 2018-2020] (2017). Liha: zakon (electronic resource). Available at: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/DH53300A.html.
2. Finansova systema Ukrainy: “kroky vpered” i “toptannia na mistsi” (2017) [The financial system of Ukraine: “steps forward” and “trampling on the spot”]. Radio Svoboda [Radio The financial system of Ukraine: “steps forward” and “trampling on the spot”] (electronic resource) Available at: <https://www.radiosvoboda.org/a/28927569.html>.
3. Obozna A.O., Klimova M.V. (2017) Problemy i perspektivy ekonomichnoho rozvytku Ukrainy v umovakh yevrointehratsii. Skhidna Yevropa: Ekonomika, Biznes ta Upravlinnia (electronic journal), vol. 3 (8), pp. 30–32. Available at: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/8_2017/07.pdf.
4. Svitovyi bank prohnozuie upovilnennia infliatsii v Ukraini u 2019 rotsi do 7,3% [World Bank forecasting the financial situation in Ukraine from 2019 up to 7.3%] RBK Ukraina. Available at: <https://www.rbc.ua/ukr/news/vsemirnyu-bank-prognoziruet-zamedlenie-inflyatsii-1538655723.html>.
5. Economic Indicators for over 200 countries (2017). The Global Economy. Available at: https://www.theglobaleconomy.com/rankings/wb_political_stability.